

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **V., a. s., V.**, zastúpeného advokátom JUDr. F. S., Z., proti žalovanej **Ing. M. A., C.**, zastúpenej advokátom Mgr. M. J., **O., o zaplataenie 307 962,43 eur s príslušenstvom**, o odvolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 30. júla 2010, č. k. 14Cb 2116/1996 – 296, takto

r o z h o d o l:

Napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **zrušuje** a vec mu **vracia** na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e:

Krajský súd v Košiciach napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi úrok vo výške 25,75 % p. a. zo sumy 56 613,29 eur od 01. 01. 1998 do 13. 01. 1998, ďalej 37 676,82 eur s úrokom 25,75 % p. a. od 14. 01. 1998 do zaplataenia a 270 285,61 eur s úrokom 25,75 % p. a. od 01. 01. 1998 do zaplataenia, všetko v lehote do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň žalovanej uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 15 061,97 eur na účet jeho právneho zástupcu do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

Súd prvého stupňa takto rozhodol s odôvodnením, že žalobca žalobou žiadal zaviazal žalovaných 1/ Ing. Š. A. – A., C. a 2/ Ing. M. A., C. zaplatiť mu 9 473 740 Sk s úrokom 25,72 % p. a. od 01. 10. 1996 do zaplataenia a nahradiť mu trovy konania. Pohľadávka vznikla nesplatením poskytnutého úveru na základe štyroch úverových zmlúv.

Podaním zo dňa 15. 03. 2001 žalobca vzal návrh proti žalovanému 1/ späť z dôvodu vyhlásenia konkurzu na majetok žalovaného 1/. Uznesením zo dňa 26. 11. 2003 preto súd konanie proti žalovanému 1/ zastavil.

Súd prvého stupňa pri rozhodnutí vychádzal zo skutkového zistenia podľa, ktorého 12. 11. 1993 žalobca a žalovaný 1/ uzavreli úverovú zmluvu, na základe ktorej mu žalobca poskytol úver vo výške 3 500 000 Sk na financovanie investícií pre realizáciu podnikateľského zámeru s dohodnutou úrokovou sadzbou v čase uzatvárania zmluvy vo výške 18,87 % p. a. Dohodnutá bola doba trvania úveru 36 mesiacov a žalovaný 1/ sa zaviazal splatiť úver mesačnými splátkami po 147 256 Sk.

Dňa 29. 07. 1994 žalobca a žalovaný 1/ uzavreli druhú úverovú zmluvu, na základe ktorej mu žalobca poskytol strednodobý úver vo výške 1 800 000 Sk na financovanie nákupu základných prostriedkov a dofinancovanie stavieb pre vidiecky turizmus s dohodnutou úrokovou sadzbou v čase uzatvárania zmluvy vo výške 21 % p. a. s dohodnutými polročnými splátkami.

Dňa 09. 03. 1995 žalobca a žalovaný 1/ uzavreli ďalšiu úverovú zmluvu, na základe ktorej žalobca poskytol žalovanému 1/ úver vo výške 3 500 000 Sk na financovanie nákladov na dobudovanie farmy vo Vojňanoch s dohodnutou úrokovou sadzbou v čase uzatvárania zmluvy vo výške 19,50 % p. a. Úver mal byť splatený do 20. 02. 1999 formou mesačných splátok vo výške 143 945 Sk splatných k 20 dňu mesiaca.

Dňa 10. 10. 1995 žalobca a žalovaný 1/ uzavreli štvrtú úverovú zmluvu na základe ktorej žalobca poskytol žalovanému 1/ úver vo výške 2 000 000 Sk na financovanie nákladov na dobudovanie farmy vo Vojňanoch s dohodnutou úrokovou sadzbou v čase uzatvárania zmluvy vo výške 19,50 % p. a. Žalovaný 1/ sa zaviazal splatiť úver do 20. 04. 1999 mesačnými splátkami vo výške 65 178 Sk splatnými k 20 dňu mesiaca.

Žalovaný 1/ bol dlhodobo v omeškaní so splácaním všetkých úverov a z vykonaného dokazovania vyplýva, že nesplatené úvery predstavujú čiastky na ktoré bola žalovaná zaviazaná.

Povinnosť žalovanej zaplatiť dlh z nesplatených úverov súd prvého stupňa vyvodil zo skutkového zistenia, podľa ktorého na zabezpečenie prvého úveru (3 500 000 Sk) uzavrela žalovaná (pôvodne žalovaná 2) 15. 11. 1993, zmluvu o ručení. Na zabezpečenie druhého úveru (1 800 000 Sk) uzavrela zmluvu o ručení 01. 08. 1994. Na zabezpečenie

tretieho úveru (3 500 000 Sk) uzavrela zmluvu o ručení 10. 03. 1995. Na zabezpečenie štvrtého úveru (2 000 000 Sk) žalovaná uzavrela zmluvu o ručení 16. 10. 1995.

Podpísaním zmlúv o ručení sa žalovaná zaviazala pohľadávku uspokojiť, ak ju neuspokojí dlžník. Žalobca vyzval dlžníka na plnenie písomne listami z 05. 03. 1996, 17. 04. 1996, 06. 06. 1996, 13. 09.1996 a v tento deň vyzval na plnenie dlhu aj žalovanú. Žalobcovi vzniklo právo žiadať splnenia dlhu aj od žalovanej titulom ručenia za poskytnuté úvery.

K námietke žalovanej, že prvý a druhý úver bol splatený, súd prvého stupňa uviedol, že táto nie je opodstatnená. Úver z prvej úverovej zmluvy bol splnený čiastočne, o čom svedčí aj list zo dňa 16. 02. 1994, na ktorý poukázala aj žalovaná a podľa ktorého zaniká záložné právo na nehnuteľnosti zapísané v k. ú. P. LV č. X a H. LV č. X.. Záložné právo na nehnuteľnosti v k. ú. V. na LV č. X. ostalo zachované na zabezpečenie nesplatenej časti úveru. Pri predaji nehnuteľnosti došlo k ďalšiemu čiastočnému splneniu dlhu a v súlade s § 330 ods. 1 Obch. zák. k splneniu dlhu z prvej úverovej zmluvy a čiastočne druhej úverovej zmluvy. K námietke, že podala žalobu o určenie neplatnosti záložnej zmluvy, súd uviedol, že v prejednávacom prípade nie sú uplatňované práva zo záložnej zmluvy. Námietku žalovanej, že zmluvy o ručení nepodpísala, súd považoval za nedôvodnú, keďže žalobca predložil zmluvy o ručení podpísané žalovanou a žalovaná toto svoje tvrdenie nijako nepreukázala. K námietke o neplatnosti zmluvy o ručení pre bezpodielové spoluvlastníctvo manželov prvostupňový súd uviedol, že ručenie podľa § 303 Obch. zák. vzniká písomným vyhlásením ručiteľa a nie sú predpísané žiadne ďalšie podmienky. Uspokojiť záväzok veriteľa možno preto aj z majetku, ktorý nepatrí do BSM a uspokojenie aj s takého majetku pripúšťa aj ust. § 147 ods. 1 Obč. zák.

Proti tomuto rozsudku podala žalovaná odvolanie a navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedla, že v konaní došlo k vadám podľa § 221 ods. 1 písm. f) a písm. h).

Vady vidí v tom, že prvostupňový súd vo veci rozhodol na pojednávaní 30. 07. 2010, kde bol po pojednávaní vyhlásený rozsudok. Predvolanie na predmetné pojednávanie jej bolo doručené 12. 07. 2010. Písomným podaním zo 16. 07. 2010 požiadala súd, aby ospravedlnil jej neúčast' na tomto pojednávaní, nakoľko v tom čase bude odcestovaná v zahraničí,

kde je pobyt bol naplánovaný už pred doručením predvolania a nemohla ho zrušiť. Zároveň požiadala o odročenie pojednávania na iný termín, pokiaľ je to možné mimo času letných školských prázdnin. Napriek tomu súd pojednával a vo veci rozhodol. V odôvodnení rozhodnutia sa s uvedenou skutočnosťou vôbec nevysporiadal. Týmto postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.

Procesné pochybenie súdu vidí aj v tom, že nebola konajúcim súdom poučená v podľa § 120 ods. 1 O. s. p. o tom, že každý účastník je povinný označiť dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a taktiež o tom, že pokiaľ neunesie dôkazné bremeno, môže byť v spore neúspešná a to všetko v súvislosti s tvrdením, že so žalobcom nepodpísala zmluvy o ručení. Súd mohol, aj bez jej návrhu vykonať znalecké dokazovanie na preukázanie skutočnosti, či označené zmluvy o ručení podpísala alebo nie.

Ďalej namietala neplatnosť zmluvy o ručení z dôvodu nedostatočného definovania záväzku dlžníka ku ktorému má vzniknúť ručenie. V prejednávanej veci bola žalobcovi priznaná vyššia pohľadávka, akú proti dlžníkovi má, pretože súdom mu boli priznané aj úroky, resp. úroky z omeškania po 13 .04. 2000, kedy bol na majetok dlžníka – úpadcu vyhlásený konkurz a vtedy už nebolo možné istinu z úverov úročiť. Žalovaná je tiež toho názoru, že jej ručenie zaniklo z dôvodu zániku hlavného záväzku zo zmlúv o úvere medzi žalobcom a úverovým dlžníkom podľa § 575 Obč. zák. z dôvodu nemožnosti plnenia, kde nemožnosť plnenia je spôsobená konkurzným konaním na osobu úverového dlžníka, ktorý po speňažení celého majetku fyzickej osoby podnikateľa zanikne bez právneho nástupcu.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, žalovaná bola v zmysle § 120 ods. 4 O. s. p. preukázateľne poučená. Procesná zodpovednosť za výsledok konania v podobe unesenia dôkazného bremena vzťahujúceho sa na preukázanie nepravosti podpisov na jednotlivých zmluvách o ručení spočívala výlučne na žalovanej. Prvostupňový súd preto nemal povinnosť suplovať procesnú aktivitu žalovanej, ktorá nepredložila žiadne relevantné dôkazné prostriedky, nenavrhol vykonať žiadne dôkazy na preukázanie svojich tvrdení a v konaní celý čas vystupovala pasívne. K namietanému odňatiu možnosti konať pred súdom uviedol, že postup prvostupňového súdu považuje za legitímny. K námietke neplatnosti zmluvy o ručení uviedol, že obsah ručiteľského záväzku v jednotlivých zmluvách o ručení je dostatočne vymedzený presnou identifikáciou dlžníka, číslom a dátumom uzavretia úverovej

zmluvy a výškou poskytnutých finančných prostriedkov. K zániku ručenia uviedol, že subjektívna nemožnosť splnenia záväzku zo strany dlžníka nevytvára objektívne neprekonateľnú prekážku úhrady záväzkov z úverových zmlúv ručiteľom. Vzhľadom na uvedené navrhol aby odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací § 10 ods. 2 O. s. p. prejednal odvolanie žalobcu podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania v zmysle § 214 ods. 2 O. s. p., a po preskúmaní napadnutého uznesenia, ako aj konania, ktorému mu predchádzalo dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Povinnosť žalovanej zaplatiť dlh pôvodného žalovaného 1/ žalobca aj súd prvého stupňa vyvodzujú z ručiteľského záväzku, ktorý jej mal vzniknúť podpísaním ručiteľskej zmluvy podľa § 303 ods. 1 Obch. zák. Uvedený záver súd prvého stupňa opiera o skutkové zistenie, že žalovaná podpísala ku každej úverovej zmluve zmluvu o ručení, ktorým prevzala záväzok zaplatiť dlh z úverovej zmluvy ak ho nezplatí dlžník.

Uvedené skutkové zistenia a právne hodnotenie však zatiaľ nemá podklad vo vykonanom dokazovaní. Ručenie podľa § 303 Obch. zák. vzniká jednostranným úkonom, ktorým budúci ručiteľ vyhlási veriteľovi, že ho uspokojí ak dlžník voči nemu nesplní určitý záväzok. Vyhlásenie musí mať písomnú formu. Požiadavka písomnej formy vždy vyžaduje podpis toho, kto úkon robí. V občianskom súdom konaní vo všeobecnosti platí, že každý musí preukázať svoje tvrdenia. Žalobcu pohľadávku uplatňuje z titulu ručenia, musí preto preukázať, že žalovaná skutočne urobila ručiteľské vyhlásenie. Keďže vyhlásenie musí mať písomnú formu musí preukázať, že žalovaná listinu, ktorá vyhlásenie obsahuje aj podpísala. Musí teda okrem iného preukázať, že podpis na ručiteľskej listine pochádza od žalovanej.

Žalovaná už vo svojom vyjadrení z 24. apríla 2007 (č. l. 260 spisu) uviedla, že osobné ručenie (zmluvu o ručení) k prvému, tretiemu a štvrtému úveru nikdy nepodpísala. Nemožno preto zatiaľ prisvedčiť názoru súdu prvého stupňa, že žalobca predložil zmluvy o ručení, ktoré žalovaná podpísala. Žalobca síce predložil zmluvy, na ktorých je podpis, vzhľadom na tvrdenie žalovanej, že zmluvy nepodpísala však musí

predovšetkým on navrhnuť dôkazy na svoje tvrdenie, že žalovaná sporné zmluvy podpísala, teda že podpis na listinách pochádza od nej.

Vzhľadom na uvedenú procesnú situáciu, keď zatiaľ nebol preukázaný základ žaloby, nepovažoval odvolací súd za potrebné bližšie skúmať a vyjadrovať sa k záveru súdu prvého stupňa týkajúceho sa výšky dlhu.

Žiada sa však prisvedčiť záveru súdu prvého stupňa, že ručiteľské zmluvy (okrem spornosti podpisu na nich) netrpí formálnymi nedostatkami, ktoré by spôsobili ich neplatnosť. Listiny sú označené ako zmluvy o ručení a odkazujú na § 546 a nasl. Obč. zák. i na § 303 a nasl. Obch. zák. Úprava obsahu úkonu, na základe ktorého vzniká ručenie je v Obchodnom zákonníku v podstate rovnaká ako v Občianskom zákonníku.. Skutočnosť, že podľa Obč. zák. má mať úkon formu zmluvy a podľa Obch. zák. postačuje forma jednostranného vyhlásenia, je pre posúdenie v prejednávanej veci bez významu, pretože úkon spĺňa aj prísnejšiu požiadavku dvojstranného úkonu. Keďže ručením sa zabezpečuje záväzok z úveru, ktorý je tzv. absolútnym obchodom (§ 261 ods. 3 písm. d Obch. zák.), sa aj zabezpečenie takéhoto záväzku podľa § 261 ods. 4 Obch. zák. spravuje Obchodným zákonníkom. Listiny z ktorých sa vyvodzuje ručiteľský záväzok a práva a povinnosti zo zabezpečovacieho vzťahu z nich vniknutých sa bez ohľadu na dvojaký poukaz na zákonné ustanovenie, spravujú príslušnými ustanoveniami Obchodného zákonníka. Znenie listín dostatočným spôsobom individualizuje záväzok, za ktorý ručiteľ preberá ručenie (deň uzavretia úverovej zmluvy, výška úveru a evidenčné číslo pod ktorým je úver u žalobcu vedený). Okrem toho každá z listín obsahuje aj osobitné písomné potvrdenie ručiteľa, že bol oboznámený s rozsahom prevzatého ručiteľského záväzku.

Rovnako treba prisvedčiť názoru súdu prvého stupňa, že žiadne zákonné ustanovenie nevyklučuje, aby jeden z manželov, ktorých bezpodielové spoluvlastníctvo trvá prevzal ručenie za dlhy druhého manžela.

K námietke žalovanej o nemožnosti plnenia uvádzanej v odvolaní, odvolací súd poukazuje na § 311 Obch. zák., podľa ktorého ručenie nezaniká ak záväzok zanikol nemožnosťou plnenia dlžníka, ak je záväzok splniteľný ručiteľom.

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 221 ods. 1 písm. h), ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

O trovách konania rozhodne súd prvého stupňa v novom rozhodnutí o veci (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné.

V Bratislave 22. augusta 2011

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková